

DVOJÍ OKUPACE POBALTÍ. SOVĚTSKÁ A NĚMECKÁ

Marcel Mahdal

Žáci za pomoci návodných otázek a základních faktografických údajů k této problematice v pracovním listě analyzují propagandistické plakáty pocházející z Lotyšska z období II. světové války.

Dějepis

SŠ

Skupinová práce s textem. Žáci při práci s textem získají jednak základní povědomí o této části II. světové války, jednak povědomí o tom, jakou roli hrála propaganda za II. světové války, obecně, jak je možné zneužít HSP ve prospěch jedince, skupin.

ZDROJ: www.moderni-dejiny.cz

Dvojí okupace: sovětská a nacistická okupace v pobaltí

Pokuste se dešifrovat propagandistické plakáty pocházející z Lotyšska z období II. světové války. Tento pracovní list vám práci usnadní. Tvůrčím způsobem tak můžete poznat dějinnou etapu jedné z pobaltských zemí, kterou 20. století poznamenalo obzvláště těžkým způsobem.

1. **Poznáváte na plakátech některou z osobností II. světové války?**
2. **Plakát vpravo je koláží různých dokumentů. Popište, z jakých částí se skládá a co zobrazují?**
3. **Jaké cíle sledovali autoři propagandistických plakátů?**
4. **Jakému publiku byly plakáty určeny a jaké pocity v nich měly vzbuzovat?**
5. **Dokážete z plakátu vlevo rozpoznat jednotlivé státy, které zobrazuje mapa na plakátu vpravo?**

Základní informace k plakátům:

- Překlad levého plakátu z lotyštiny zní: „**Ó Pane! Žehnej jejich zbraním!**“
- Překlad plakátu vpravo z lotyštiny zní: **Churchill vypráví pohádky: „Anglie bojuje za svobodu malých národů...“**
- **Oběti sovětského teroru v nacistické propagandě.** Nacisté publikovali propagandistické články a fotografie o odkrývání masových hrobů v lotyšských novinách a dalších periodikách. V nich obviňovali za sovětský teror téměř výhradně Židy. Využívali k tomu nacistického slovního spojení „žido-bolševik“. Materiály o teroru během sovětské okupace pak nacisté roku 1942 publikovali v neobjektivní brožůře „Rok hrůzy“. V podobném duchu pak propaganda pokračovala po celou dobu nacistické okupace.
- 4. **července 1941** proběhla nacisty organizovaná exhumace a identifikace obětí komunistického teroru z masového hrobu na nádvoří hlavního řížského vězení.

Klíčová historická fakta o dvojí okupaci Lotyšska během II. světové války:

- **23. srpna 1939** byl podepsán **pakt Ribbentrop - Molotov**. Pakt obsahuje tajné dodatky, podle kterých Finsko, Estonsko, Lotyšsko a Rumunsko spadají do „**sféry sovětského vlivu.**“
- 5. října 1939 pod vojenskou hrozbu, je Lotyšsko donuceno podepsat **Smlouvu o vzájemné pomoci se SSSR**, která zaručuje Lotyšsku nezávislost, ale umožňuje, aby **25 000 sovětských vojáků** mohlo být umístěno v západním Lotyšsku. Když Finsko odmítlo podepsat podobnou dohodu, Sovětský svaz na něj zaútočil 30. října 1939.
- **16. června 1940** lotyšská vláda přijímá sovětské ultimátum pod hrozbou agrese.
- **17. června 1940 sovětská vojska okupují zemi.**
- 23. července 1940 USA neuznává připojení Lotyšska k SSSR.
- 5. srpna 1940 se Lotyšsko stává **15. republikou Sovětského svazu. USA a VB neuznávají tuto skutečnost „de iure“ podle mezinárodního práva.**
- 14. června 1941 je více než **15 000 lotyšských občanů** deportováno do gulagů.
- **22. června 1941 nacistické Německo napadlo SSSR.** Rudá armáda prchala ve zmatku. Lotyšské území je v německých rukou do 7. července.
- **červenec - prosinec 1941** německé operativní skupiny Einsatzgruppen vraždí **70 000 Židů.**
- 12. října 1941 Rudá armáda zřizuje **201. lotyšskou divizi.** Celkem 80 000 Lotyšů slouží v Rudé armádě.
- Na sklonku roku 1941 Němci organizují lotyšské „policejní“ prapory pro boj na východní frontě.
- 10. února 1943 byla zřízena „**lotyšská dobrovolnická legie SS**“.
- V červnu 1944 **Rudá armáda znovu vstupuje na lotyšské území.**
- 1944-1956 **lotyšští nacionalističtí partyzáni bojují proti sovětské okupaci.**